

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA GRAFIK KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH

Omonova Nuriya Shuhratovna

Navoiy davlat pedagogika instituti

O'quv-uslubiy boshqarma uslubchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13141048>

Bolalarning go'dakligidan ongi va tafakkurini to'g'ri shakllantirib bormasak, kelajakda yuksak saviyali bilim va ma'naviyatga ega bo'lgan barkamol avlodni tarbiyalash qiyin kechadi.

Sh.M.Mirziyoyev

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning grafik malakalarini shakllantirish haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, ijtimoiy muhit, ruhiyat, grafik malaka, ko'nikma, mashg'ulot, chizish texnikasi.

Maktabgacha ta'lim bolaga ijtimoiy muhit tomonidan ta'sir ko'rsatadigan, malakali shaxslar tomonidan ta'lim-tarbiya faoliyatni samarali tashkil etadigan ilk bilim dargohi hisoblanadi. Har bir bola ruhiyati o'ziga xos bo'lgan murakkab konfiguratsiyaga ega, shu bilan unga ta'sir etuvchi omillar va ularning ta'siri ham juda xilma-xildir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning qiziqishlari va faolliklari ham aynan maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulot jarayonlarida o'z ifodasini topadi. Xuddi shuningdek hozirgi kunda tarbiyalanuvchi bolajonlar o'rtasida olib boriladigan asosiy mashg'ulotlar bolaning diqqati va xulq-atvor ko'nikmalariga ijobiy ta'sir etib bolada hayotga o'zgacha bir qiziqish paydo qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga xalq ta'limi tizimida shaxsiyatni tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega bo'lgan rasm chizishga katta o'rin beriladi. Rasm chizish jarayonida bola kuzatuvchanlikni, estetik tarbiyani, estetik hissiyotlarni, badiiy didni, ijodkorlikni, arzon vositalar yordamida mustaqil ravishda chiroyli narsalarni yaratish qobiliyatini yaxshilaydi.

Bolalar bog'chasida maktabgacha yoshdagi bolaga rasm chizishni o'rgatishning asosiy maqsadi - hayotiy taassurotlarni obrazli ko'rsatish orqali ob'ektlar va hodisalarni tasvirlashni o'rgatish. Hodisalarga boy hayot ularning ongiga kiradi va bolalari o'z kuchlari va tushunishlari bilan javob qaytaradilar, o'z his -tuyg'ularini qog'ozda ifodalashga harakat qiladilar.

Bolalarni rasm chizishga o'rgatish ularning ijodiy mustaqilligi va faolligini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi kerak.

Tasvir aniq va aniq tasvirlarni, shuningdek ularni grafik shaklda ifodalashni talab qiladi.

Chizish texnikasini tashkil etuvchi ko'nikma va malakalar motorli xarakterga ega. Ularning shakllanishi va rivojlanishi boshqa motorli ko'nikmalarga o'xshaydi. Texnik ko'nikma va ko'nikmalarni o'qitish fiziologik va psixologik xususiyatlarni hisobga olgan holda muvaffaqiyatli bo'ladi.

Bolaga chizish va yozishni o'rgatish uchun siz uning grafik ko'nikmalari qanday shakllanganligini va bu ko'nikmalarni shakllantirish uchun eng yaxshi shart -sharoitlarni bilishingiz kerak.

Ular uzoq muddatli jismoniy mashqlar natijasida hosil bo'ladi. Siz maktabgacha yoshdagi bolaga bir kunda narsalarni tasvirlashni o'rgata olmaysiz, uning mahorati hali shunchalik katta emaski, u ko'rganini qayta tiklay oladi. Grafika ko'nikmalari odamning his qilish qobiliyatini bildiradi. Ammo, aksariyat sezgi qobiliyatlaridan farqli o'laroq, grafik ko'nikmalar o'quv faoliyati bilan bog'liq. Bu erda siz maktabgacha yoshdagi bolaning yoshiga bog'liq qobiliyatini hisobga olishingiz kerak. Kichik bolalar harakatchan va bezovtalanadilar, ularning diqqatlari barqaror emas, ular osongina chalg'itiladi. Bolalar rasm chizishni yaxshi ko'radilar, chunki ko'p jihatdan bu mashg'ulotlar tarkibga kirishi, o'yinga yaqin harakatlarni ishlab chiqish jarayonini o'z ichiga oladi. Bu intilishni qo'llab -quvvatlash kerak, bolalarni faqat alohida ob'ektlarni tasvirlash vazifasi bilan cheklamang. Chizilgan rasmning syujetini ixtiro qilish nafaqat bolalarga zavq bag'ishlaydi, balki juda muhim, balki tasavvurni, ixtironi rivojlantiradi, g'oyalarni aniqlaydi. O'qituvchi darslarning mazmunini belgilashda buni e'tiborga olishi kerak va bolalarni qahramonlarni yaratish quvonchidan mahrum qilmasligi, ularning harakatlari joyini va harakatni o'zi uchun mavjud vositalar bilan tasvirlashi kerak, shu jumladan bu yerda va og'zaki hikoya. Bolalar bog'chasida chizish maktabgacha yoshdagi bolalar uchun mavjud bo'lgan mahsulotlarda badiiy va ijodiy faoliyatni o'rgatishga qaratilgan. Bolaga qalam ushlab orqali chizish ko'nikmalarini rivojlantirish va ishlatish qobiliyati berilgan. Bolani qalamni barmoqlar orasiga to'g'ri ushlab turishga muntazam ravishda o'rgatish kerak, ularsiz bolaning chizish rivojlanishining dastlabki bosqichlarini kuzatib bo'lmaydi.

Qo'llarning xilma -xil harakatlarini, har xil asboblarda yordamida harakat qilish usullarini o'zlashtirish nafaqat bola voqelikining imidjini rivojlantirish, balki aqliy rivojlanishi uchun ham muhimdir. Haqiqatni tasvirlashda tasvirni yaratish jarayoni bilan bog'liq qo'l harakatlari rivojlanadi. *T.N.Rozgonovanning* tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha yoshdagi katta yoshdagi bolalarda

rasm chizishni o'rgatish jarayonida sinfda asta -sekin 3 turdagi nazorat harakatlarini shakllantirish mumkin: natija bo'yicha nazorat, harakat uslubini nazorat qilish va oldindan nazorat qilishning old shartlari.¹Xulosa qilib aytadigan bo'lsak,maktabgacha yoshdagi bolalarda grafik malakalarni shakllantirishda tarbiyachi pedagog xodimlar mashg'ulot jarayonida grafik tasvir va grafik malakalarni shakllantirish mashg'ulotlaridan foydalanishi va tarbiyalanuvchida qiziqish uyg'otmog'I zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrda "2017-2021 yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2707-son Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son Farmoni. – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.

¹Lex.uz Maktabgacha yoshdagi bolalarda grafik malakalarni shakllantirish.

